

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/2068
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1110
Başvuran : M. E.V.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın sağlık hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. % 61 engelli olduğunu, tutuklanmadan önce sağ kalça ameliyatı olabilmek için Adana Çukurova Üniversitesi Hastanesinden randevu aldığını ancak tutuklandıktan sonra bu randevusuna gidemediğini, doktorların ameliyat olursa ceza infaz kurumu koşullarında problem yaşayabileceğini belirtmesinden ötürü yargılama sonucunu beklediğini ancak tahliye olamadığını, geciken tedavisinden dolayı vücut ağrısı çektiğini, bulunduğu birçok ceza infaz kurumunda farklı hastanelere gitmesine rağmen cerrahi ve donanımsal yetersizliklerden dolayı tedavisinin yapılamadığını, Adana'da bulunan hastanelerde de sağlık sorununa bir çözüm bulunamadığını ve ameliyat edilmediğini, hâlihazırda ayakta duramadığını ve sandalye dışında bir yere oturamadığını,

b. Bulunduğu odada klozet olmaması sebebiyle lavabo ihtiyacını gidermekte zorluk çektiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın İskenderun T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan tedavi nedeniyle nakil olarak geldiği, rahatsızlığı nedeniyle 28/3/2018, 30/3/2018, 4/4/2018 tarihlerinde Adana Şehir Hastanesine sevk edildiği, Ortopedi Uzman Hekimleri tarafından yapılan muayeneler sonucunda ameliyat kararı verildiği, ameliyat günü için randevusunun oluşturulduğu ve anestezi uzman hekimi görüşü alınmak için konsültasyonunun yapıldığı ancak başvuranın ameliyat işlemini kabul etmeyerek ertelenmesini istediği,

b. Başvuran ile aile hekimi tarafından yapılan görüşmede başvurana ameliyat olması gerektiğinin bildirildiği ancak başvuranın ameliyat olmama konusunda ısrar etmesi üzerine konuya ilişkin tutanak tanzim edildiği,

c. Adana Şehir Hastanesi tarafından 17/10/2022 ve 9/1/2023 tarihlerinde düzenlenen sağlık kurulu raporlarında başvurana acil ameliyat yapılmasına gerek olmadığı yönünde karar verildiği, Kurumda barındırıldığı süre zarfında başvuranın sağlık işlemlerinin eksiksiz ve titizlikle yapıldığı, düzenli olarak kontrollerinin sağlandığı,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

- ç. Başvuranın barındırıldığı odada klozet bulunduğu ve mezkûr iddiasının gerçeği yansıtmadığı belirtilmiştir.
4. Başvuran ile yapılan Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) görüşmesinde başvuran özetle;
- a. Doğuştan ortopedik engelli olduğunu, ayağına kramp girdiğini ve sandalye harici bir şeye oturamadığını, ameliyat olması gerektiğini ancak ceza infaz kurumu koşullarında bu durumun uygun olmadığını,
- b. Hasta/engelli koğuşuna alındığını ve halihazırda klozet kullanabildiğini belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.*" ve sekizinci fıkrasında yer alan "*9'uncu maddenin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında yapılan başvurular hakkında da bu madde hükümleri uygulanır.*" delaleti ile özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... e) Belli bir konuyu içerip içermediği, ... yönlerinden incelenir. "

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir. "

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. "

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Cezaevlerinde kötü muamele olarak kabul edilecek hususlar farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunların birçoğu cezaevi idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahkûmlar için bir cezaevindeki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Cezaevlerindeki yaşam, mahkûmlara sunulan aktivitelerin genişliğinden, mahkûmlar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Avrupa Konseyi, Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi, Hapsedilme, 1992, para. 44).

14. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşme'nin (AİHS) 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmeksizin işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike halinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde AİHS'in 15'inci maddesi ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörülmemiştir (AİHM, *Selmouni/Fransa [BD]*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28.10.1998, para.93).

15. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski – Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov – Ukrayna*, B. No:5406/07, 2/10/2018, para.76).

16. AİHM, bir kötü muamelenin AİHS'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/09/2015, para.86).

17. Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesine (CPT) göre, mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir (Avrupa Konseyi, Avrupa İşkence ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi, Cezaevlerinde Sağlık Hizmetleri, 1993, para. 34).

18. Başvuranın bulunduğu odada klozet bulunmadığı iddiasına ilişkin olarak muhatap Kurum tarafından söz konusu iddianın gerçeği yansıtmadığı ifade edilmiş, keza başvuran ile yapılan SEGBİS görüşmesinde başvuranın hasta/engelli koğuşuna geçtiği ve halihazırda klozet kullanabildiği ifade edilmiş olduğundan başvuranın konusuz

kalan iddiasının kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

19. Başvuranın Adana'da bulunan hastanelerde sağlık sorununa bir cözüm bulunamadığını ve ameliyat edilmediği iddiası ile ilgili olarak muhatap Kurum tarafından başvuranın sağlık işlemlerinin titizlikle takip edildiği, tetkik ve muayeneleri ile hastaneye sevk işlemlerinin sağlandığı ifade edilmiştir. Muhatap Kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgeler incelendiğinde; konuya ilişkin farklı tarihlerde düzenlenen sağlık kurulu raporlarında başvuranın acil ortopedik ameliyat ihtiyacının olmadığına ilişkin ifadelerin yer aldığı, geğmişte başvuranın kendi rızasıyla ameliyattan vazgeçtiği anlaşıldığından başvurunun kabul edilmez bulunması gerektiği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİğİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOğLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye